

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра іноземної філології і перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного
факультету _____ Ірина САВИЦЬКА
«_____» _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри іноземної
філології і перекладу
Протокол № 9 від 24.05.2024 р.
Завідувач кафедри
_____ Світлана АМЕЛІНА

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»
_____ Юлія МАРКОВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ
ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ**

Галузь знань _____ 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність _____ 035 «Філологія»
Освітня програма _____ «Англійська мова та друга іноземна»
Факультет _____ гуманітарно-педагогічний
Розробники Кравченко Н.К., доктор філологічних наук, професор, професор
кафедри іноземної філології і перекладу

Київ – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Порівняльна типологія англійської та української мов

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	035 «Філологія», спеціалізація 035.041 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)»	
Освітня програма	«Англійська мова та друга іноземна мова»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	немає	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1 р.н.	1 р.н.
Семестр	2	2
Лекційні заняття	16	8
Практичні, семінарські заняття	32	4
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	74	108
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3	12

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета – формування у магістрантів вмінь та навичок виявлення і використання ізоморфних та аломорфних ознак англійської та української мов на фонологічному, лексичному, граматичному рівнях, а також спільних і відмінних рис у стилістичних особливостях двох мов.

Завдання:

1. Ознайомити магістрантів з категоріальними і термінологічним апаратом, а також з основними поняттями курсу порівняльної типології;
2. Сформуванню вмінь та навичок розпізнавати спільні і відмінні риси на всіх рівнях мовних систем англійської та української мов;
3. Навчити магістрантів розуміти і ідентифікувати міжмовні зв'язки та

- відношення;
4. Навчити здобувачів освіти усвідомлювати і виявляти категорії, за допомогою яких можна пояснити сутність мовних явищ;
  5. Навчити застосовувати набути навички розпізнавання спільних і відмінних рис в англійській і українській мовах під час вибору граматичних, лексичних і стилістичних перекладацьких трансформацій у процесі перекладу.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК).

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики і перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
 ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
 ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
 ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- СК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
 СК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
 СК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мови, що вивчається.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
 ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
 ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
 ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
 ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	

Змістовий модуль 1. Порівняльна типологія як галузь лінгвістики: мета, завдання, методи, базові поняття. Зв'язок з іншими дисциплінами. Опозиції та кореляції в системах голосних і приголосних двох мов; аломорфні і ізоморфні риси морфемної структури порівнюваних мов												
Тема 1. Порівняльна типологія як галузь лінгвістики: мета, завдання, методи дослідження		15	2	4			9		1	1		12
Тема 2. Історія типологічних досліджень, базові поняття. Сучасний стан порівняльної типології. Зв'язок з іншими дисциплінами		15	2	4			9		1			12
Тема 3. Порівняльна характеристика системи голосних і приголосних англійської та української мов.		16	2	4			10		1	1		16
Тема 4. Морфема та її різновиди у порівнюваних мовах. Аломорфні та ізоморфні риси у морфемній структурі англійських та українських слів.		15	2	4			9		1			14
Разом за змістовим модулем 1		61	8	16			37		4	2		54
Змістовий модуль 2. Контрастивна лексикологія, морфологія і синтаксис англійської та української мов												
Тема 1. Контрастивна лексикологія англійської та української мов. Семантичні класи слів. Спільне і відмінне у способах утворення слів у порівнюваних мовах.		15	2	4			9		1	1		12
Тема 2. Порівняльно-типологічні характеристики частин мови в українській і англійській мовах		15	2	4			9		1			12

Тема 3. Типологічні характеристики словосполучення; порівняння синтаксичних процесів, зв'язків та способів їх реалізації.	16	2	4			10		1	1			16
Тема 4. Типологічні характеристики українського і англійського речень. Типи речень за різними класифікаціями. Члени речення та їх типологічні відмінності	15	2	2			9		1				14
Разом за змістовим модулем 2	61	8	14			37		4	2			54
Усього годин	120	16	30			74		8	4			108

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Порівняльна типологія як галузь лінгвістики. Мета і завдання дисципліни. Методи дослідження порівняльної типології.	2
2	Історія типологічних досліджень, базові поняття. Сучасний стан порівняльної типології як науки про мови. Зв'язок з іншими дисциплінами.	2
3	Порівняльна характеристика вокалістичної системи англійської та української мов.	2
4	Порівняльна характеристика системи приголосних англійської та української мов. Опозиції та кореляції у системах приголосних.	2
5	Порівняльна характеристика англійських та українських складів.	2
6	Морфема та її різновиди у порівнюваних мовах. Аломорфні та ізоморфні риси у морфемній структурі англійських та українських слів.	2
7	Контрастивна лексикологія англійської та української мов. Семантичні класи слів.	2
8	Спільне і відмінне у способах утворення слів у порівнюваних мовах.	2
9	Порівняльно-типологічні характеристики частин мови: іменник, дієслово, прикметник, прислівник, займенник,	2
10	Порівняльно-типологічні характеристики прийменників, вигуків, артиклів, часток, модальних слів	2
11	Контрастивна стилістика англійської та української мов	2
12	Типологічні характеристики словосполучення	2
13	Порівняння синтаксичних процесів, синтаксичних зв'язків та способів їх реалізації	2
14	Типологічні характеристики українського і англійського речень.	2
15	Типи речень за різними класифікаціями	2
16	Члени речення та їх типологічні відмінності	2

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Згідно з навчальним планом не передбачено	

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Згідно з навчальним планом не передбачено	

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика англійської і української мов з погляду типологічної класифікації мов	4
2	Мови синтетичної і аналітичної будови	4
	Характеристика англійської і української мов з погляду генеалогічної класифікації мов	4
3	Просодичні характеристики англійської та української мов	4
4	Зіставний аналіз ідіоматики двох мов	4
	Порівняльний аналіз двох мов з погляду семасіології	4
	Відмінності у метафоризації англійської і української мов	4
5	Комунікативні типи речень у порівнюваних мовах	4
6	Контрастивна типологія діалектів двох мов	4
7	Контрастивна стилістика двох мов	4
6	Інтонаційні відмінності мов на рівні словосполучення та речення	4
7	Історія типологічних досліджень	8
8	Порівняльна характеристика сленгізмів і жаргонізмів у двох мовах	4
	Контрастивний аналіз підрядних речень в двох мовах	4
	Основи сучасної лексикографії. Типи словників.	4
	Дієслово в контрастивному аналізі	4
	Порівняльний аналіз іменників в українській і англійській мовах	4
	Фузія в аглютинація	4
	Всього	74

Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Питання до заліку.

1. Актуальні напрями типологічних досліджень у 21 столітті.
2. Домінантні морфологічні та синтаксичні риси, що визначають структурний тип сучасної англійської та української мов.
3. Домінантні синтаксичні риси, що визначають структурний тип сучасної англійської та української мов.
4. Переважні способи словотворення в сучасних англійській та українській мовах.
5. Загальні семантичні класи слів в англійській та українській мовах.
6. Контрастивна фонетика у вивченні англійської мови.
7. Опозиції та кореляції у системах приголосних двох мов.
8. Система голосних в англійській та українській мовах.
9. Порівняльно-типологічні характеристики іменника в сучасній англійській та українській

- мовах.
10. Порівняльно-типологічні характеристики дієслова в сучасній англійській та українській мовах.
  11. Порівняльно-типологічні характеристики прикметника в англійській та українській мовах.
  12. Порівняльно-типологічні характеристики прислівника і займенника в англійській та українській мовах.
  13. Порівняльно-типологічні характеристики службових частин мови.
  14. Аломорфні та ізоморфні риси у морфемній структурі англійських та українських слів.
  15. Контрастивна лексикологія англійської та української мов.
  16. Порівняльно-типологічні характеристики словосполучення в англійській та українській мовах.
  17. Синтаксичні процеси, синтаксичні зв'язки та способи їх реалізації в англійській та українській мовах.
  18. Порівняльно-типологічні характеристики речення в англійській та українській мовах.
  19. Члени речення та їх типологічні відмінності в двох мовах.
  20. Конверсія як переважно англійський спосіб словотворення.
  21. Особливості класифікацій лексичних одиниць.
  22. Комунікативні типи речень у порівнюваних мовах.
  23. Зіставний аналіз ідіоматики двох мов
  24. Характеристики англійських та українських складів.
  25. Інтонаційні відмінності двох мов на рівні словосполучення та речення.
  26. Зіставний аналіз сленгізмів і жаргонізмів в сучасній англійській та українській мовах.
  27. Особливі способи побудови англійських слів.
  28. Типи семантичних змін в двох мовах.

8. Методи навчання.

Словесні: лекційний, пояснювально-ілюстративний метод; **наочні:** демонстративний; **практичні:** метод вправ, практична робота, метод проблемного викладення. **Активні методи навчання:** диспут, дискусія, мозковий штурм, рольові ігри тощо.

9. Форми контролю.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до **календарного тематичного плану викладання дисципліни**, де зазначено види і терміни контролю.

Для обліку і реєстрації показників успішності використовується рейтингова відомість успішності студентів.

Методи усного контролю – усне опитування, перевірка самостійної роботи студентів. Усний контроль як поточний проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Контроль органічно поєднується з повторенням пройденого, є засобом для закріплення знань та умінь, розвитку мови, пам'яті, мислення студентів.

Методи письмового контролю (самостійна і контрольна робота, реферат, модульна контрольна робота) забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння матеріалу, оскільки вимагають комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студентові необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних завдань, проблем, давати оцінку.

Дидактичний тест (тест досягнень) - це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами.

Форма контролю: залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

11. Навчально-методичне забезпечення

Основне: Навчально-методичний комплекс с дисципліни; Конспект лекцій; Методичні вказівки

12. Рекомендовані джерела інформації

1. Порівняльна типологія англійської та української мов: тези лекцій, завдання для семінарських занять, завдання для самостійної роботи, тестові завдання: Навчально-методичний посібник. Укл. Фрасинюк Н.І. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 158 с.
2. Бондаренко К. Л., Бондаренко О. С. Зіставна лексикологія (гендерний та соціолінгвістичний аспекти). Вінниця: «Нова книга», 2011. 168 с.
3. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів. Вінниця : Нова книга, 2003. 160 с.
4. Гладуш Н.Ф., Павлюк Н.В. Contrastive Grammar: Theory and Practice. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; Нац. ун-т «Киево-Могилянська акад.». К., 2019. 296 с.
5. Деменчук О. В. Порівняльна лексикологія англійської та української мов : Навч. Посібник. Рівне: Перспектива, 2005. 165 с.
6. Карамішева І.Д. Контрастивна граматики англійської та української мов. Вінниця: «Нова книга», 2017. 336 с.
7. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов: Навчальний посібник. Вінниця: «Нова книга», 2003. 464 с.
8. Левицький А. Е. Завдання з порівняльної граматики англійської та української мов: навч. посібник. К. : Освіта України, 2011. 246 с.
9. Мірончук Т. А. Збірник вправ з порівняльної граматики англійської та української мов. К. : МАУП, 2005. 128 с.
- 10.Путіліна, О.Л. Інновації в сучасних українській та англійській мовах (Фонетика. Лексикологія. Фразеологія). Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ДонНУ, 2011. 277 с.
- 11.Karamysheva I. D. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages : textbook. Vinnytsia : Nova Knyha Publishers, 2017. 336 p.
- 12.Millward, C. M. & Hayes, M. (2011). A Biography of the English Language. Boston: Cengage Learning.
- 13.Putilina, O. (2012). Innovations in Present-day Ukrainian and English Languages (Morphology. Syntax. Sociolinguistics). Book 2. Donetsk: Donetsk National University.